

Resultaten Analyse Rigo (L)earning

Stoas Hogeschool Den Bosch / Dronten

0 Inleiding

Er zijn 14 collega 's geïnterviewd en 19 studenten geïnterviewd.

Docenten

De collega 's hebben verschillende taken en werken binnen verschillende vakgebieden. De docenten worden ingezet bij veel studieonderdelen, waarbij sommige studieonderdelen meer en sommige minder of niet met ondernemerschap te maken hebben.

Studenten

Achtergrond studenten:

- 5 volgden onderdeel Marketing en communicatie
- 8 volgden Managementsituaties in de groene sector
- 6 volgden BE2 VAK (opstellen ondernemingsplan).

Van de 19 zijn er 6 deeltijdstudent.

7 studenten willen ondernemer worden of zijn dat al (2 van de 7). De ouders van 7 studenten hebben een eigen bedrijf.

1 Algemeen beeld ondernemerschap in het onderwijs

1.1 Curriculum

Een student van Stoas Hogeschool moet tijdens de opleiding 16 zogenaamde beroepssituaties (BS-en) afronden. Er zijn 10 verplichte beroepssituaties (1 BS = 15 erts) en 4 keuze beroepssituaties (keuze uit 11 mogelijkheden). Daarnaast aan het begin van de opleiding nog 2 basiseenheden (inhoud is afhankelijk van vooropleiding).

1.2 Ondernemerschap en beroepssituaties

Stoas Hogeschool verzorgt een lerarenopleiding en geen opleiding tot ondernemer. Door de relatie met het beroepsonderwijs komt ondernemerschap wel terug in de opleiding.

Er zijn 2 onderdelen waarin ondernemerschap met name aan de orde komt: BE2 VAK en BS 17. In de andere BS-en komen soms aspecten van ondernemerschap aan de orde. Deze zijn in tabel 1 weergegeven.

Tabel 1; aspecten van ondernemerschap per beroepssituatie

Code	Naam	Aspect mbt ondernemerschap	Relevante competenties (alleen de titels)
BE2VAK	Basiseenheid vak 2	Ondernemingsplan opstellen	BE2.1 Opstellen van een ondernemingsplan BE2.2 Organiseren van activiteiten op bedrijfsniveau
BS07	Situaties rondom organiseren en samenwerken	Algemene ondernemersvaardigheden competenties	7.1 Kunnen organiseren van werksituaties 7.2 Uitstralen van betrokkenheid en motivatie (samenwerken) 7.3 Omgaan met regels en afspraken 7.4 Creatief kunnen zijn in het vinden van oplossingen 7.5 Kunnen communiceren en samenwerken 7.6 Kunnen verwerken van kwantitatieve informatie
BS08	Situaties rond brede professionalisering in de vakrichting	Participeren in netwerken	8.2 Verwerven van nieuwe informatie, inzichten en ontwikkelingen in de sector. 8.3 Participeren in netwerken
BS10	Situaties rondom persoonlijk functioneren	Algemene competenties, communiceren, leiding geven, delegeren	10.1 Pro-actief kunnen handelen (inzet, initiatief) 10.2 Communiceren met collega's en directie 10.3 Kunnen leiding geven en delegeren 10.4 Zichzelf kunnen ontwikkelen op persoonlijk en vakgebied

			10.5 Het kunnen omgaan met werkdruk 10.6 Verantwoord kunnen omgaan met beroepsdilemma's
BS13	Opleidings situaties in bedrijven en organisaties	Lerende organisaties, organisatieontwikkeling	13.2 Het vaststellen van opleidingsbeleid
BS14	Marketing- en communicatie situaties in de groene sector	Bedrijfskundige aspecten	14.1 Communicatieplan opstellen en uitvoeren 14.2 Analyseren publieksgroepen 14.3 Doelgroepgericht schriftelijke en mondeling communiceren 14.4 Onderhouden en bevorderen van een relatienetwerk 14.5 Opstellen van een marketingplan
BS16	Kwaliteit- en logistieke situaties in de groene sector	Bedrijfskundige aspecten	16.1 Opstellen van een plan voor kwaliteitsbeheer 16.2 Analyseren en verbeteren van logistieke processen 16.3 Opstellen van verbetervoorstellen betreffende de keten
BS17	Management situaties in de groene sector	Verantwoord ondernemerschap, technische economische bedrijfsresultaten, optimalisatie bedrijf	17.1 Technische bedrijfsvergelijking 17.2 Economische bedrijfsvergelijking 17.3 Verantwoord ondernemerschap
BS18	Beroeps begeleidende situaties in de groene sector	Leidinggevende aspecten	18.2 Leiding geven binnen een groene zorginstelling
BS21	Blanco cheque		Door student zelf in te vullen.

1.3 Moment in het curriculum

Studenten hebben vrij veel keuzemogelijkheden wanneer ze welk onderdeel willen volgen. Een aantal onderdelen is verplicht (BE 's en BS 1 t/m BS 10), een aantal is keuze (BS 11 t/m BS 21). De mogelijkheden een keuze BS in te plannen nemen in latere studie jaren toe.

De adviesroute voor de vierjarige voltijd opleiding is te vinden in tabel 2:

	Semester 1	Semester 2
Jaar 1	BE1, BS2	BS1, BS3
Jaar 2	BS6, BS7	BS8, keuze of BE2VAK
Jaar 3	BS4, BS5	BS9, keuze
Jaar 4	BS 10, keuze	keuze, (keuze)

1.4 Werkvormen

Een eerste onderscheid is te maken in flankerend onderwijs en werkplekleren. Het flankerende onderwijs wordt verschillend ingevuld: frontale lessen, workshops, projectmatig werken, samenwerkingsopdrachten, rollenspelen, ...

1.5 Integratie beroepspraktijk

Elk studieonderdeel (BS) gaat gepaard met werkplekleren. De competenties worden op of via de werkplek behaald. De werkplek is in sommige gevallen een school, in andere gevallen een organisatie uit het bedrijfsleven of non-profit sector.

1.6 Het assessment

Bewijsstukken worden verzameld, beoordeeld en daarna wordt per studieonderdeel (BS) een afsluitend assessmentgesprek gehouden. Bewijsstukken kunnen betrekking hebben op: verslagen, 360° feedback, toetsen, lessen, presentaties, gesprekken, zelfreflecties.

2 Visie en competenties

2.1 Visie en BS-en

In de beroepssituaties komen competenties terug die te maken hebben met de beroepspraktijk als docent VMBO/MBO of kennismanager. Hierbij gaat het oa om kennisoverdracht, kennis van de sector, onderzoeks- en adviesvaardigheden.

2.2 Doel opleiding.

De studenten worden opgeleid als tweedegraads docent in het groene onderwijs. Ook als kennismanager bij bedrijven en organisaties.

2.3 Inhoud ondernemerschap

Als kenmerkend voor ondernemerschap worden genoemd:
kansen zien, innovatief en creatief zijn, initiatief nemen en zelfstandig zijn, durven, resultaat gericht zijn, vakkennis hebben.

Specifieke BS-en

Bij BS 17 is er een focus op de economische/management kant, bij BS 8 komt het vakmanschap Aan de orde. BS 17 economische en management kant en bij BS 14 Marketing en communicatie. Elders komen ook andere aspecten van het ondernemerschap aan bod. Er is vooral focus op de economische management kant en het vakmanschap.

2.4 Competenties

In tabel 1 zijn in de laatste kolom de competenties genoemd die verbond hebben met aspecten van ondernemerschap.

3 Ondernemerscompetenties

3.1 Beoordeling ondernemerscompetenties door docenten

Tabel 3: Beoordeling ondernemerscompetenties door docenten			
Ondernemerscompetenties	belangrijk	komt terug in de module	Voorbeelden hoe
zien en realiseren van kansen			
Internationaal georiënteerd zijn	<i>Ja</i>	<i>Amper</i>	<i>Komt niet veel voor.</i>
Inzicht hebben in de marktomgeving	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Via bedrijfsvergelijking, sector-analyse vanuit vak (bijv nota kiezen voor landbouw), marketing</i>
Zien en grijpen van kansen	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Studenten weten juiste experts te vinden, studenten kiezen zelf werkplekken</i>
relationele competenties			
Communiceren	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Met medestudenten, ondernemers, docenten.</i>
Overleggen	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Idem</i>
samenwerken	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Idem, PGO,</i>
	<i>Ja</i>	<i>Niet vaak</i>	<i>Idem</i>

Onderhandelen			
conceptuele competenties			
Conceptueel denken¹	<i>Ja</i>	<i>Amper</i>	<i>Bij opstellen ondernemingsplan, bij optimalisaties.</i>
Problemen analyseren	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Bij PGO. Bij BS17: analyseren en optimaliseren bedrijf.</i>
Organisatorische competenties			
Leiderschap	<i>Ja</i>	<i>Minder vaak</i>	<i>In het onderwijskundige deel van de opleiding (lesgeven)</i>
Managen	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>PGO; beslissen over mensen en middelen</i>
Plannen en organiseren	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Bij veel onderdelen worden plannen van aanpak gevraagd.</i>
Strategische competenties			
Resultaatgericht zijn	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Doorop tijd moeten inleveren van producten.</i>
Strategische georiënteerd zijn²	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Keuze werkplek, opstellen optimalisaties</i>
Hebben en laten zien van commitment			
Een visie hebben	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Zelf plannen opstellen.</i>
Vertrouwen in jezelf, geloven in je eigen doelstellingen	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Plan van aanpak plus reflectie erop. Bij intervisie positieve punten benoemen.</i>
Emotionele stabiliteit	<i>Minder belangrijk</i>	<i>Minder vaak</i>	<i>Bij onderwijskundige onderdelen.</i>
Reflectie	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Gebeurt bij elk studieonderdeel en/of studieloopbaanbegeleiding.</i>

3.2 Beoordeling ondernemerscompetenties door studenten

Tabel 4: Beoordeling ondernemerscompetenties door studenten			
Ondernemerscompetenties	belangrijk	komt terug in de module	Voorbeelden hoe
zien en realiseren van kansen			
Internationaal georiënteerd zijn			
Inzicht hebben in de marktomgeving	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	
Zien en grijpen van kansen	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	

¹ Feiten bekijken op een afstand, ze in een ruimere context en een langetermijnperspectief plaatsen

² Het analyseren van de marktpositie en het nadenken over de toekomst van de organisatie, bewust zijn van de kernwaarden van de organisatie en een strategie uitwerken om doelen te halen.

relationele competenties			
Communiceren	Ja		
Overleggen			
samenwerken			
Onderhandelen			
conceptuele competenties			
Conceptueel denken ³			
Problemen analyseren	Ja	Ja	
Organisatorische competenties			
Leiderschap	Ja		
Managen	Ja	Ja	
Plannen en organiseren	Ja		
Strategische competenties			
Resultaatgericht zijn	Ja	Ja	
Strategische georiënteerd zijn ⁴	Ja	Ja	
Hebben en laten zien van commitment			
Een visie hebben	Ja	Ja	
Vertrouwen in jezelf, geloven in je eigen doelstellingen			
Emotionele stabiliteit			
Reflectie		Ja	

4 Sterke en zwakke punten van de module/opleidingsvariant volgens docenten

4.1 Betekenis ondernemerschap binnen team

Binnen het docentteam en de opleiding geen eenduidige betekenis toegekend aan ondernemerschap
 Er bestaan verschillende opvattingen over in het team. Bij de een gaat het vooral over ondernemingen en bedrijfseconomische aspecten terwijl anderen het vooral hebben over een ondernemende houding/attitude.

4.2 Sterke en zwakke punten volgens docenten

³ Feiten bekijken op een afstand, ze in een ruimere context en een langetermijnperspectief plaatsen

⁴ Het analyseren van de marktpositie en het nadenken over de toekomst van de organisatie, bewust zijn van de kernwaarden van de organisatie en een strategie uitwerken om doelen te halen.

Het dilemma is het begrip kennisniveau. BS 6 komt er soms weinig uit. Het onderzoek mislukt soms. Het gat tussen het beginniveau en het eindniveau is groot. Dit is bij BS 18 ook een probleem. De competenties zijn ambitieus.

Sterk: de werkplek staat centraal. De kwaliteit van de werkplek moeten we garanderen. Hier groeien we in.

Zwak: het onderdeel kennis. Kennis en vaardigheden soms ondergeschoven. Geërfd van het MBO. We moeten toe naar een meer kennisgerichte opleiding.

Sterk: Bouwwerk van competenties voor een belangrijk deel ontwikkeld in samenspraak met het werkveld. Het bouwwerk zit goed in elkaar.

Zwak: sommige werkplekken zijn minder geschikt om de competenties te behalen. Er zijn geen verschillende niveaus ontwikkeld, nu geen idee of er sprake is van doorlopende leerlijnen (dat wordt nu wel onderzocht).

Sterk: dat de student de vrijheid heeft om aan zijn eigen ontwikkeling vorm te geven. Er zijn verbeteringen mogelijk in de inhoud en de begeleiding van de studenten op de werkplek. Het onderwijskundige deel komt te sterk terug in het curriculum.

Zwak: de integratie van het vak en de onderwijskundige aspecten wordt gemist. Onvoldoende mogelijkheden om de student te ondersteunen bij het werkplekleren. Weinig mogelijkheden om openingen te vinden in de samenwerking tussen de verschillende beroepssituaties. Ze staan teveel op zichzelf. Minder studenten doordat er teveel aandacht is voor de onderwijskundige onderdelen. Mis de exacte vakken.

5 Sterke en zwakte punten van de module/opleidingsvariant volgens studenten

5.1 Mening over plek van ondernemerschap in de opleiding

Van de 19 studenten hebben 3 studenten geen duidelijke mening over de plek die ondernemerschap krijgt. Van de overige studenten vindt de helft dat ondernemerschap een duidelijke plek heeft en de helft van niet.

5.2 Voorbereiding op het ondernemerschap

De mening van studenten over de voorbereiding op het ondernemerschap is redelijk tot neutraal. Drie studenten geven 'vrij goed' aan.

5.3 Mening over de competenties

In tabel 4 is de beoordeling door de studenten van de ondernemerscompetenties weergegeven.

De studenten geven aan de volgende competenties te hebben ontwikkeld:

- Observeren en analyseren
- Analyserend vermogen
- Vertrouwen in jezelf
- Waar moet je op letten bij een bedrijf
- Algemene kennis over ondernemersschap in Nederland
- Financieel economisch management
- Rapporteren
- Beleid en marktkennis
- Kennis van marketing en communicatie technieken